

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Філологічний факультет
Кафедра словацької філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з наукової роботи

проф. Студеняк І.П.

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм

Рівень вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 – Філологія
Освітня програма	«Філологія»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм» для аспірантів галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 – Філологія, освітня програма 035 «Філологія».

Розробники: Пахомова С.М., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри словацької філології

Протокол № 1 від «29» вересня 2019 року

Завідувач кафедри Петріца Н. М.

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 5 від «4» вересня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії

© _____, 2019 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки: 1	
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	1	1
	Лекції:	
	28 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю: написання статей, доповідей	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: екзамен	Самостійна робота:	
	72 год.	102 год.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – додати майбутнім дослідникам мови та літератури певний інформаційний простір для наукового пошуку, зорієнтувати їх щодо кола проблем та перспектив.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- проблематику сучасних досліджень у галузі слов'янського і загального мовознавства;
- провідних науковців – засновників конкретних напрямів сучасного мовознавства;
- засади типологічного і контрастивного мовознавства;
- засади когнітивного мовознавства;
- галузі прикладної лінгвістики;
- основи функціональної лінгвістики;

актуальні проблеми слов'янських ономастичних досліджень

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен уміти:

- аналізувати дослідження в галузі новітніх мовознавчих парадигм;
- визначати об'єкт і предмет лінгвістичного дослідження у різних галузях сучасного мовознавства;
- підбирати джерельну базу для проведення конкретного дослідження;
- підбирати бібліографію для певної ділянки наукової теми;
- розробити структуру дослідження;
- написати проспект дослідження.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД: ВК. 2.1.2 за ОП: «Філологія» Актуальні аспекти теорії лексичної мотивації

Шифр НД: ВК.2.1.3 за ОП: «Філологія» Порівняльна граматики слов'янських мов

Шифр НД: ВК. 2.1.2 за ОП: «Філологія» Когнітивні дослідження лексики

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Сучасні передові концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань	1.1
Праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у галузі дослідження.	1.2
Принципи фінансування науково-дослідної роботи та структури кошторисів на її виконання	1.3.
Формулювати мету власного наукового дослідження в контексті світового наукового процесу, усвідомлювати його актуальність і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя.	2.1
Формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження.	2.2.
Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань.	2.3.
Формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій).	2.4
Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	2.5
Формулювати робочі гіпотези та моделі досліджуваної проблеми.	2.6
Аналізувати наукові праці з філології, виявляючи дискусійні та малодосліджені питання.	2.7
Здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми.	2.8
Визначати інформаційну цінність джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами.	2.9
Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи.	2.10
Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях у фахових виданнях, вести конструктивний діалог з рецензентами та редакторами.	2.11.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Дослідження мови і літератури в контексті сучасних наукових парадигм»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вести спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі філології.	3.1.
Кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях у фахових виданнях, вести конструктивний діалог з рецензентами та редакторами.	3.2.
Професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову (в першу чергу – англійську) у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності.	3.3.
Ефективно працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії.	3.4.
Уміти використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел.	3.5.
Ініціювати наукові та інноваційні комплексні проекти в галузі філології, лідерство та автономність під час їх реалізації.	4.1.
Діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів).	4.2.
Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.	4.3.
Приймати обґрунтовані рішення, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	4.4.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання доповідей.
2. Виступи на конференціях.
3. Створення презентацій.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: реферати, доповіді.

Форма модульного контролю: презентація.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік, екзамен

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота	Доповідь	Сума
--	----------	------

T1	T2	T3	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття		60		60
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
...				
Презентація		10		10
Реферат		10		10
Доповідь		20		20
...				
Разом		100		100

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Сучасні тенденції лінгвістичних досліджень

Тема 1. Проблеми сучасної семасіології.

Семасіологія як галузь лінгвістичної семантики. Історія становлення, предмет, об'єкт, і завдання семасіології. Напрями семантики. Логічна семантика: теорія референції та теорія смислу. Проблема значення. Значення і смисл. Семантична структура слова. Проблема семантичної валентності та сполучуваності. Семантичне узгодження. Проблеми метафори в лінгвістиці. Проблема метонімії в лінгвістиці. Методи семасіології.

Тема 2. Сучасні ономасіологічні дослідження.

Ономасіологія. Об'єкт, предмет, головні напрями. Проблема моделювання номінативних процесів. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Проблема мотивації у словотворі й ономасіології.

Тема 3. Психолінгвістика.

Психолінгвістика: витоки, об'єкт, предмет, становлення. Американські школи психолінгвістики: дескриптивізм та генеративізм. Теорія мовленнєвої діяльності на

пострадянському просторі. Проблема продукування мовлення. Проблема онтогенезу мовлення. Проблема пам'яті в психолінгвістиці. Проблема ментального лексикону. Проблема асоціацій. Методика асоціативного експерименту. Внутрішня структура психолінгвістики.

Тема 4. Етнолінгвістика та лінгвокультурологія.

Проблема об'єкта та предмета етнолінгвістики. Етнолінгвістика в колі інших наукових галузей і лінгвістичних дисциплін. Витоки етнопсихолінгвістики й культурології. Гіпотеза лінгвістичної відносності, її слабкі варіанти й альтернативні теорії співвідношення мовита мислення (етнічної свідомості). Проблема етносу, його ознак й етнічної ідентичності в етнолінгвістиці. Психологічні параметри етнічної ідентичності. Проблема співвідношення мови й культури. Культурна ідентичність. Етнокультурна компетенція. Проблеми інкультурації та акультурації.

Тема 5. Соціолінгвістика. Когнітивна лінгвістика

Соціолінгвістика, предмет, об'єкт, витоки. Становлення соціолінгвістики. Напрями сучасних соціолінгвістичних досліджень. Проблема соціальної диференціації мови. Форми існування, соціальні різновиди мови і форми фіксації мов. проблема мовної ситуації. Мовні контакти. Диглосія і білінгвізм. Проблема мовної норми та варіативності. Проблема колективного вибору мови. Мовні політики. Політична лінгвістика. Ін. ер лінгвістика. Міжнародні мови. Методи соціолінгвістичних досліджень.

Предмет, об'єкт дослідження, витоки когнітивної лінгвістики. Завдання, принципи й напрями когнітивної лінгвістики. Проблема категоризації в когнітивній лінгвістиці. Прототип на семантика. Принципи і проблеми когнітивної семантики. Лінгвоконцептологія, проблема концепту в сучасній лінгвістиці. Методика концептуального аналізу.

Тема 6. Прикладна лінгвістика.

Покликання прикладної лінгвістики та напрями її дослідження. Прикладна фонетика. Прикладні напрями комп'ютерної лінгвістики. Комп'ютерна лексикографія. Прикладний аспект термінознавства. Корпусна лінгвістика. Прикладне спрямування перекладознавства. Прикладне спрямування патопсихолінгвістики. Судова (кримінальна) лінгвістика. Прикладне значення розробки проблем комунікативного впливу. Нейролінгвістичне програмування.

Модуль 2.

Сучасні літературознавчі дослідження.

Тема 7. Літературознавство початку XXI століття: проблеми та перспективи.

Новітні методологічні стратегії. Нейроестетика; інтерсеміотика; трансмедіальність та інтермедіальність, наратологія, геокритика, екокритика, посткомуністичні студії. Новий історизм як літературознавча стратегія. Теорія травми в історико-літературній парадигмі.

Тема 8. Сучасна літературознавча компаративістика.

Засади і функції. Теорія і методи. Порівняльне літературознавство і теорія літератури. Компаративістська поетика. Контекст національних літератур. Жанри і стилі в аспекті сучасної компаративістики. Українська та слов'янські літератури в компаративному аспекті.

Тема 9. Міждисциплінарні дослідження художнього твору.

Соціологія літератури та читання. Історія літератури та проблеми функціонування колективної історичної пам'яті. Стратегії адаптації та особливості взаємодії кіно і літератури. Література та ідеологія: медіариторика, дискурс глобалізації та художній твір. Феноменологія візуальності і художній твір. Ідентичність і пам'ять: форми репрезентації у історико-літературному процесі. Література та гендер. Інтермедіальна поетика літератури. Психоаналітичні та семіотичні

дослідження візуальних і вербальних аспектів художнього твору. Культуральні дослідження (cultural studies) літератури

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
Л		п	лаб	інд	с.р.	Л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Сучасні тенденції лінгвістичних досліджень												
Тема 1. Проблеми сучасної семасіології		2	2			8		1	1			10
Тема 2. Сучасні ономасіологічні дослідження		2	2			8		1	1			10
Тема 3. Психолінгвістика.		4	2			8		1	1			12
Тема 4. Етнолінгвістика та лінгвокультурологія		4	2			8		1	1			12
Тема 5. Соціолінгвістика.		4	2			8		1	1			12
Тема 6. Прикладна лінгвістика. Когнітивна лінгвістика та лінгвоконцептологія		4	2			8		1	1			12
Разом за модулем 1.	80	20	12			48	80	6	6			68
Модуль 2. Сучасні літературознавчі дослідження.												
Тема 7. Літературознавство початку ХХІ століття: проблеми та перспективи.		4	2			8		2	1			12
Тема 8. Сучасна літературознавча компаративістика		2	4			8		1	1			12
Тема 9. Міждисциплінарні дослідження художнього твору.		2	2			8		1				10
Разом за модулем 2.	40	8	8			24	40	4	2			34
Усього годин	120	28	20			72	120	10	8			102

6. 3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин стаціонар	Кількість годин заочна форма
Тема 1. Проблеми сучасної семасіології	2	1
Тема 2. Сучасні ономасіологічні дослідження	2	1

Тема 3. Психолінгвістика.	2	1
Тема 4. Етнолінгвістика та лінгвокультурологія	2	1
Тема 5. Соціолінгвістика.	2	1
Тема 6. Прикладна лінгвістика. Когнітивна лінгвістика та лінгвоконцептологія	2	1
Тема 7. Літературознавство початку ХХІ століття: проблеми та перспективи.	2	1
Тема 8. Сучасна літературознавча компаративістика	4	1
Тема 9. Міждисциплінарні дослідження художнього твору.	2	
Разом	20	8

6.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин	Кількість годин заочна форма
Тема 1. Проблеми сучасної семасіології	8	10
Тема 2. Сучасні ономасіологічні дослідження	8	10
Тема 3. Психолінгвістика.	8	12
Тема 4. Етнолінгвістика та лінгвокультурологія	8	12
Тема 5. Соціолінгвістика.	8	12
Тема 6. Прикладна лінгвістика. Когнітивна лінгвістика та лінгвоконцептологія	8	12
Тема 7. Літературознавство початку ХХІ століття: проблеми та перспективи.	8	12
Тема 8. Сучасна літературознавча компаративістика	8	12
Тема 9. Міждисциплінарні дослідження художнього твору.	8	10
Разом	72	102

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- Гром'як Р.Т., Папуша І.В. (упорядн.) Літературознавча компаративістика: навчальний посібник. - Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТДПУ, 2002. — 331 с.
- Наливайко Д.С. (ред.) Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія К: Києво-Могилянська академія, 2009. — ISBN 978-966-518-488-1.
- Наливайко Д.С., Денисова Т.Н., Дубініна О.В. та ін. Національні варіанти літературної компаративістики К.: Видавничий дім СтилоС, 2009. - 750 с.
- Мігосек З. Теорії літературних досліджень Пер. з пол. / З. Мігосек. Сімферополь : Таврія, 2005. 408с.
- Пьеге-Гро Н. Введение в теорию интертекстуальности М.: Издательство ЛКИ, 2008. — 240 с.
- Яус Г.Р. Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2011. — 624 с.

Допоміжна література

- Безпечний Іван. Теорія літератури Передм. Р. Семківа, Л. Неліпи. 2009, 388 с.

Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство Підручник — К.: Києво-Могилянська академія, 2008. — 430 с. — ISBN 978-966-518-485-0.

Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм М.: Интрада, 1996. — 253 с. — ISBN 5-87604-035-5.

Наливайко Д.С. Спільність і своєрідність: Українська література в контексті європейського літературного процесу К.: Дніпро, 1988. — 401 с. — ISBN 5-308-00025-5.

Папушина В.А. Естетичні аспекти зарубіжної і української літератури авчальний посібник. — Хмельницький: ХМЦНП, 2014. — 126 с.

Інформаційні ресурси

1. juls.savba.sk
2. slovník.juls.savba.sk
3. korpus.sk
4. terminologickyportal.sk
5. jazykovaporadna.sme.sk

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)